

prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 a 3 písm. b) a c) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona. Skutok spočíval v neplnení právoplatne súdom určenej vyživovacej povinnosti na maloletú dcéru [REDAKOVANÉ], a to v obdobiach november 2008 až november 2009, august 2011 až august 2013 a január 2014 až november 2017, v dôsledku čoho jeho dlh dosiahol 1 957,21 eur. Tohto skutku sa dopustil napriek tomu, že skorším rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 30T/140/2006 z 21. marca 2009, právoplatným 20. augusta 2009, bol odsúdený za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona s uložením nepodmienečného výkonu trestu odňatia slobody na 30 mesiacov, pričom z výkonu trestu bol podmienene prepustený 24. júna 2011. Okresný súd mu uvedeným trestným rozkazom uložil ďalší súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 roky a 6 mesiacov nepodmienečne. Zároveň zrušil výrok o treste v skoršom trestnom rozkaze č. k. 16T/69/2018 z 23. augusta 2018 a všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak stratili podklad. Sťažovateľ podal proti trestnému rozkazu odpor, ktorý však následne vzal späť, preto trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 16. augusta 2019.

4. Sťažovateľ podal 8. januára 2020 okresnému súdu návrh na povolenie obnovy konania sp. zn. 8T/37/2019. Argumentoval, že mu bol nepodmienečný trest odňatia slobody uložený trestným rozkazom popri nepodmienečnom treste odňatia slobody (2 roky) uloženom rozsudkom okresného súdu č. k. 16T/35/2016 zo 14. novembra 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3To/3/2017-184 z 15. júna 2017. Teda oba tresty mu boli uložené za takmer totožný trestný čin, ktorý vníma ako opakovanú formu opätovného trestania svojej osoby za takmer rovnaké „kumulujúce“ obdobie, čo pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy jednoznačne upravuje aj § 122 ods. 13 Trestného zákona. Išlo v prevažnej miere o rovnaké časové obdobie spáchania rovnakého činu, na čom nemení nič skutočnosť, že vo veci sp. zn. 16T/35/2016 ide o dlžnú sumu výživného voči jeho synovi [REDAKOVANÉ] a vo veci sp. zn. 8T/37/2019 ide o dlžnú sumu výživného voči jeho dcére [REDAKOVANÉ]. S odkazom na § 122 ods. 13 Trestného zákona bol sťažovateľ toho názoru, že ide o pokračovanie konania až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu. V trestnom práve nie je ustanovenie, ktoré by dovoľovalo takúto formy duplicitného potrestania osoby za rovnaký čin.

5. Okresný súd na verejnom zasadnutí uznesením č. k. 8Nt/1/2020 z 10. júna 2020 návrh sťažovateľa zamietol. Konštatoval, že sťažovateľ neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by zakladali povolenie obnovy konania. Súd v čase rozhodovania vo veci sp. zn. 8T/37/2019 vychádzal z ustáleného skutkového stavu vyplývajúceho z vyšetrovacieho spisu, ktorý mal súd v čase rozhodovania k dispozícii. Z vyšetrovacieho spisu je zrejmé (čl. 162 – 168), že okresný súd vedel o rozhodnutí vo veci sp. zn. 16T/35/2016. V nej súdený prečin spáchal tým, že riadne neplnil súdnym rozhodnutím uloženú povinnosť platiť výživné na mal. syna [REDAKOVANÉ]. V konaní sp. zn. 8T/37/2019, ktorého obnovu sťažovateľ navrhol, však okresný súd rozhodol o vine sťažovateľa za prečin zanedbania povinnej výživy, keď riadne neplnil súdom uloženú povinnosť platiť výživné na dcéru [REDAKOVANÉ]. Okresný súd následne poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax (R 23/1999-11), podľa ktorej „predmetom útoku je osoba, voči ktorej má páchatel zákonnú vyživovaciu povinnosť (spravidla maloleté dieťa). Ak páchatel neplní svoju vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k viacerým deťom, súd posúdi, či ide o jeden alebo viac trestných činov spáchaných v reálnom súbehu; rozhodujúci je počet výchovných prostredí, v ktorých deti

žijú“. Z tohto dôvodu okresný súd neaplikoval § 122 ods. 13 Trestného zákona (pokračovací trestný čin), keďže odsúdený sťažovateľ spáchal trestný čin voči dvom vyživovaným osobám, ktoré pochádzajú od rôznych matiek, teda z iných výchovných prostredí, a v takomto prípade ide o dva samostatné trestné činy.

6. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť podľa Trestného poriadku. V nej dôvodil, že pri objasňovaní neplatenia výživného na mal. [REDAKOVANÉ] mali orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti zisťovať, či nemá aj inú vyživovaciu povinnosť. Ak by boli zistili, že má dlh na výživnom aj na mal. [REDAKOVANÉ], mohlo byť rozšírené obvinenie aj pre tento skutok. Preto podľa sťažovateľa mal byť stíhaný v jednom konaní, čo by sa následne prejavilo aj pri ukladaní trestu, pri jeho výmere, pretože išlo o ten istý trestný čin, pri ktorom zanedbal tú istú vyživovaciu povinnosť voči jeho dvom deťom. To, že sa nevedelo jedno trestné stíhanie pre prečin zanedbania povinnej výživy voči obom deťom, malo vplyv na uloženie neprimeraného trestu, pretože okresný súd bral do úvahy príťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona, hoc táto okolnosť bola už pojatá aj pri skutku, ktorý sa sťažovateľovi kládol za vinu a pre ktorý bol uznaný vinným trestným rozkazom v konaní sp. zn. 8T/37/2019.

7. Krajský súd uznesením č. k. 3Tos/132/2020-56 zo 4. augusta 2020 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Najprv zdôraznil účel obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku a následne uviedol, že okolnosti prednesené v sťažnosti boli sťažovateľovi známe už v pôvodnom konaní a nič mu nebránilo ich v rámci obhajoby uplatniť, či už v odvolaní alebo aj v dovolaní podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Nečinnosť sťažovateľa v rámci odvolania a dovolania, ktoré ani nevyužil, pretože vzal späť odpor proti trestnému rozkazu, nemožno nahradiť tak, že sa namietaného prípadného pochybenia súdu bude domáhať cestou obnovy konania, teda prostredníctvom takého právneho inštitútu, ktorého zmysel a účel je odlišný.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v rozsiahlej ústavnej sťažnosti koncentrovane formuluje kritiku identickú v porovnaní s námietkami prednesenými v sťažnosti podanej podľa Trestného poriadku proti uzneseniu okresného súdu. Atakuje neprihliadnutie okresného súdu na jeho právoplatné odsúdenie „za rovnaký trestný čin“ rozsudkom okresného súdu č. k. 16T/35/2016 zo 14. novembra 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3To/3/2017-184 z 15. júna 2017, ktorými bol uznaný vinným zo spáchania prečine zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 2 roky. V uvedenej išlo o neplnenie vyživovacej povinnosti voči mal. [REDAKOVANÉ], a to v období od augusta 2009 do januára 2010, ako aj v období od júna 2011 do novembra 2016, v dôsledku čoho vznikol dlh na výživnom 4 458,11 eur.

9. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd o uvedenom skoršom odsúdení sťažovateľa nemal počas konania sp. zn. 8T/37/2019 vedomosť. Pritom sťažovateľ považuje za nové skutočnosti odôvodňujúce obnovu konania také, ktoré neboli predmetom dokazovania alebo zisťovania v konaní, ktorého sa návrh na obnovu týka.

10. Podľa sťažovateľa došlo v jeho veci k porušeniu zákazu *ne bis in idem*. Orgány činné v trestnom konaní mali obe trestné konania spojiť na spoločné konanie a mala byť podaná jedna obžaloba. Takému postupu podľa sťažovateľa nebránila žiadna objektívna prekážka.

11. So situáciou, v akej sa sťažovateľ ocitol, podľa jeho názoru nepočíta § 207 ani § 122 ods. 13 Trestného zákona, a teda zákonodarca nepredpokladá, že by sa konanie o trestnom čine zanedbania povinnej výživy „rozdelilo“ do niekoľkých trestných konaní, v ktorých budú uložené samostatné tresty odňatia slobody. Na tom nič nemení skutočnosť, že v jednej veci išlo o vyživovaciu povinnosť voči dcére a v druhej voči synovi, keďže trestnú zodpovednosť znáša totiž tá istá osoba.

12. Napadnuté uznesenia nie sú podľa sťažovateľa dostatočne odôvodnené. Uznesenie krajského súdu je zjavne jednostranne zamerané na potvrdenie správnosti postupu okresného súdu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K uzneseniu okresného súdu:

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

14. Z podania sťažovateľa a jeho príloh vyplýva, že využil svoje právo podať proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej meritórne rozhodol krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K uzneseniu krajského súdu:

15. Z rozsiahlej argumentácie ústavný súd zistil, že je možné z nej vyabstrahovať dve zásadné sťažnostné námietky. Prvá vychádza zo sťažovateľovho presvedčenia, že okresný súd v pôvodnom (základnom) trestnom konaní (sp. zn. 8T/37/2019) nemal vedomosť o sťažovateľovom právoplatnom odsúdení skorším rozsudkom okresného súdu č. k. 16T/35/2016 zo 14. novembra 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3To/3/2017-184 z 15. júna 2017, a preto ide o novú skutočnosť relevantnú z pohľadu § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Druhý sťažnostný dôvod opakovane zdôrazňuje, že vo veci sp. zn. 8T/37/2019 bola porušený zákaz *ne bis in idem*, keďže sťažovateľ bol právoplatne odsúdený za rovnaký skutok, aký bol predmetom rozhodovania v konaní sp. zn. 16T/35/2016.

16. Systematicky je pre ústavný súd rozhodné odpovedať najprv na prvú sťažnostnú námietku. Relevancia druhej námietky je totiž závislá od záveru o prvej. Ak je právny záver krajského súdu o neexistencii zákonom aprobovaného dôvodu na obnovu konania ústavne udržateľný, potom je bez významu zaoberať sa otázkou, či zákaz *ne bis in idem* bol alebo nebol porušený.

17. Už okresný súd vo svojom uznesení z 10. júna 2020 na strane 4 rekapituloval svoje zistenie z príslušného vyšetrovacieho spisu (konkrétne z č. l. 162 – 168), podľa ktorého v základnom trestnom konaní sp. zn. 8T/37/2019 „súd vedel o rozhodnutí vo veci sp. zn. 16T/35/2016“. V sťažnosti podanej proti tomuto uzneseniu okresného súdu sťažovateľ iba dôvodil, že orgány činné v trestnom konaní mali *ex officio* zisťovať, či nemal aj inú vyživovaciu povinnosť, čím by sa dostali k informácii o dlhu na výživnom aj na ďalšie dieťa. Krajský súd v napadnutom uznesení podotkol, že „za nové skutočnosti alebo dôkazy nemožno považovať skutočnosti alebo dôkazy, ktoré sú zistiteľné z obsahu spisov, a to aj vtedy, keď sa súd s nimi v rozhodnutí nevysporiadal alebo ich dokonca prehliadol“. V ústavnej sťažnosti potom sťažovateľ vytrvalo opakuje, že okresný súd v konaní sp. zn. 8T/37/2019 nemal vedomosť o sťažovateľovom odsúdení vo veci sp. zn. 16T/35/2019.

18. V popísaných súvislostiach odôvodnení rozhodnutí súdov na jednej strane a sťažovateľových podaní na strane druhej ide na prvý pohľad o tvrdenie proti tvrdeniu. Na rozdiel od sťažovateľa však okresný súd odkázal na konkrétny obsah súvisiaceho vyšetrovacieho spisu. Na to sťažovateľ nereagoval dôkazne relevantným tvrdením opaku, iba opakovaním svojho presvedčenia o chýbajúcej vedomosti okresného súdu o skoršom odsúdení. V popísaných okolnostiach sa ústavný súd prikláňa k argumentácii okresného súdu a následne krajského súdu. Nadväzne potom, ak informácia o skoršom odsúdení sťažovateľa tvorila súčasť dokazovania v konaní okresného súdu sp. zn. 8T/37/2019, je správnym a výstižným odkaz krajského súdu na opravné prostriedky (odvolanie, dovolanie) účelovo (na rozdiel od obnovy konania) určené na uplatnenie argumentácie sťažovateľa. Sťažovateľ však svoj odpor proti trestnému rozkazu v konaní sp. zn. 8T/37/2019 vzal späť, čím sa zbavil možnosti odvolanie a potom aj dovolanie podať. Ľudsky je preto pochopiteľné, že sa preň nepriaznivú situáciu snaží zvrátiť iným spôsobom. Ten ale spočíva v podaní návrhu na obnovu konania, ktorá nepredstavuje opravný prostriedok účelovo určený na suplovanie odsúdeným nevyužitých iných opravných prostriedkov.

19. Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

20. Účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli rozhodujúcemu orgánu skôr známe (porovnaj ČENTÉŠ, J., a kolektív. Trestný poriadok. Veľký komentár. 4. aktualizované vydanie. EUROKÓDEX, 2019, s. 759). Skutočnosťou skôr neznámou je teda okolnosť, ktorá môže mať vplyv na zistenie skutočného stavu veci a ktorá existovala už v čase rozhodovania príslušného orgánu, ale v tom čase mu nebola známou. Z uznesenia okresného súdu, ktoré krajský súd aproboval, je zrejmé, že v konaní sp. zn. 8T/37/2019 poznatok o skoršom právoplatnom odsúdení sťažovateľa okresný súd k dispozícii mal. Preto záver krajského súdu o absencii dôvodu zakladajúceho povolenie obnovy konania nesignalizuje arbitrárnosť či inú ústavnú neudržateľnosť, ktorá by si vyžadovala prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

21. Keďže prvá sťažnostná námietka je nedôvodná, ako už ústavný súd naznačil (bod 16), stratilo význam vyhodnocovať druhý sťažnostný dôvod. Ak by totiž okresný súd v konaní sp. zn. 8T/37/2019 aj zákaz *ne bis in idem* skutočne porušil spôsobom nedovolené sa dotýkajúcim označených základných a ďalších práv sťažovateľa, je zjavné, že na nápravu slúžili iné opravné prostriedky, nie návrh na obnovu konania, ktorý bol napadnutými uzneseniami zamietnutý.

22. Napokon ústavný súd ku sťažovateľovej kritike nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu uvádza, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena povinnosť súdu dať odpoveď na každú otázku nastolenú stranou konania, ale len na takú, ktorá má pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Krajský súd odpovedal na otázku podstatnú z hľadiska súdnej ochrany poskytovanej v konaní o sťažovateľovom návrhu na obnovu konania, keď v spojení s dôvodmi preskúmaného uznesenia okresného súdu vysvetlil, prečo sťažovateľom formulované skutočnosti neodôvodňujú povolenie obnovy konania. Tým naplnil požiadavku na odôvodnenie súdneho rozhodnutia plynúcu zo základného práva na súdnu ochranu. Aj námietku nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu preto ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú.

23. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). Napadnuté uznesenie krajského súdu nesignalizuje možnosť porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa, z čoho vyplýva, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti v tejto časti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu zo 4. augusta 2020 ústavný odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie). Rovnako stratilo relevanciu rozhodovanie o návrhu na odklad výkonu trestu odňatia slobody uloženého sťažovateľovi.

IV.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

25. Pokiaľ ide o sťažovateľovu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, ústavný súd uvádza, že na to, aby o nej mohol rozhodnúť, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

26. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

27. V nadväznosti na záver vyslovený v predchádzajúcom odseku ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Keďže nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu